

Etelä-Savoon kotoutuminen

Samuli Jalkanen

Etelä-Savon TE-keskus julkaisi selvityksen työikäisten 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajien kotoutumisesta ja työllistymisestä maaliskuussa 20.3.2007.

TE-keskus on valtion alueellinen kehittämis- ja palveluorganisaatio, joka neuvoa, kouluttaa ja rahoittaa Etelä-Savon elinkeinoelämää, työmarkkinoiden toimivuutta ja maaseudun hyvinvointia. Yksi tärkeistä TE-keskuksen työvoimaosaston perustehtävistä on turvata työvoiman riittävä saataisuus ja osaamistaso. Etelä-Savossa väestön vähentyessä ja ikääntyessä maakunnan maahanmuuttajat nousevat entistä merkittäväm-pään rooliin potentiaalisena työvoimareservinä. Etelä-Savossa asuu noin 1900 ulkomaan kansalaista, joista 15–64-vuotiaita työikäisiä on n. 1400 maahanmuuttajaa. Luku koostuu yli 50:stä eri kansallisuudesta ja kattaa reilun prosentin verran koko maakunnan väkiluvusta.

Työvoimapulaan varautukseen ja maakunnan työvoimareserviä kartuttaakseen Etelä-Savon TE-keskuksen työvoimaosasto järjesti postikyselyn 25.10.2006–5.1.2007 Etelä-Savon 15–64-vuotiaille maahanmuuttajille. Enrique

Kirjoittaja, erikoissuunnittelija Samuli Jalkanen, Etelä-Savon TE-keskus, antaa tarvittaessa lisätietoja tutkimuksen tuloksista, puh. 010 60 24294.

Tessierin, Tatiana Galaktionovan ja Samuli Jalkasen laatimaan kyselyyn englannin, venäjän tai suomen kielellä vastasi 494 maahanmuuttajaa, mikä oli noin 35,3 % maakunnan kaikista työikäisistä maahanmuuttajista.

44 % kyselyyn vastanneista oli yli viisi vuotta, 12 % alle vuoden ja loput 44 % 1–5 vuotta Suomessa asuneita. Maahantulon pääasiallisia syitä olivat järjestyksessä suomalainen puoliso, turvapaikanhaku, perhe- tai sukulaissiteet, työ ja paluumuutto.

Aktiivinen ekstrovertti sopeutuu parhaiten?

Tulosten mukaan Etelä-Savon tyytyväisimmät maahanmuuttajakotoutujat ja -sopeutujat olivat niitä, jotka ovat päässeet nopeasti kiinni työelämään. Heillä on riittävä suomen kielen taito, ja uuden kotimaan ystäväpiiristä suurin osa on suomalaisia. Aktiivisesti tietoa kysyvät ja etsivät maahanmuuttajat pärjäävät parhaiten – aivan kuten tapahtuu kantaväestönkin keskuudessa. Järjestäytyminen yhdistymistoimintaan ja harrastuksiin yhdessä kantaväestön kanssa on merkittävä tekijä kotoutumisessa. Kahdensuuntainen kotoutuminen, jossa maahanmuuttajalla itsellään on myös vastuu omasta sopeutumisestaan, on tärkeää.

Kyselyssä joka toinen etelä-

savolainen maahanmuuttajaso-peatuista oli tyytyväinen Etelä-Savon kuntien vapaa-ajan yhdistys- ja harrastustarjontaan, ja puolet heistä eivät olleet tyytyväisiä. Suosituimmat vapaa-ajan viettomuodot ovat uinti, jalkapallo, konsertit ja messut. Järjestö- ja yhdistystoiminnassa maahanmuuttaja osallistuisi ammattiyhdistys- ja seurakunta-aktiiviteettien ohella mieluiten erityisesti maahanmuuttajille suunnattuun toimintaan.

Maahanmuuttajien työttömyysprosentti on edelleen liian korkea

Etelä-Savon maahanmuuttajat ovat selkeä työvoimavaranto (jo täällä olevat ja uudet tulijat) varauduttaessa työvoimapulaan. Maakunnan maahanmuuttajien työttömyysprosentti on vähän alle 30 %. Maahanmuuttajat tarvitsevat siis lisää työ- ja työharjoittelumahdollisuuksia. Kysyntälähtöisesti ja työperusteisesti tulleita maahanmuuttajia tarvitaan TE-keskuksen ennakoititietojen mukaan lisää Etelä-Savoon mm. sosiaali- ja terveysalalle sekä kuljetus- ja metallialoille.

Etelä-Savon suosituimmat maahanmuuttajien ammatit olivat tutkimuksessa insinööri, opettaja ja kokki. Eri ammattinimikkeistä tässä tutkimuksessa oli mukana 128 kpl.

Tutkimuksessa maahanmuuttajat suhtautuivat hyvin perusoptimisestisesti tulevaisuuteensa ja työllistymiseensä, sillä kolme neljästä uskoi olevansa työmarkkinoilla seuraavan viiden vuoden kuluessa. Heistä joka viides arvioi työllistyneensä tuolloin täysin omatoimisesti tai perustamalla oman yrityksen. Ainoastaan 3 % uskoi olevansa työttömänä tulevaisuudessa. Työllistymiseen johtavat parhaiten suomen kielen opetus ja työharjoittelumahdollisuudet, jos niitä on vain tarjolla. Samalla joka viides kertoi olevansa kuitenkin täysin tyytyväinen nykyiseen tilanteeseensa eikä haluaisi muuttaa mitään.

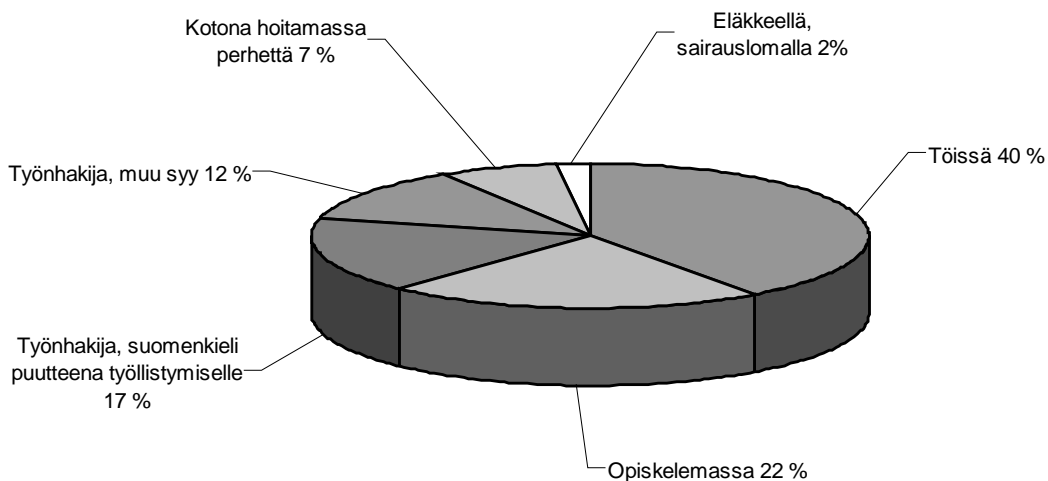
Maahanmuuttajien koulutuksen merkitys

Etelä-Savossa maahanmuuttajat ovat tutkimuksen valossa keski-

määrin koulutetumpaa väkeä kuin kantäväestö. Lisäksi heidän suhtautumisensa perus- tai täydennyskouluttautumiseen on myönteisempää kuin eteläsavolaisten. Noin 60 % maahanmuuttajista on ammatillinen, amk-, oppisopimusta tai tiedekorkeakoulututkinto. Tutkimuksessa ilmeni, että 40–49-vuotiaat maahanmuuttajat olivat sijoittuneet parhaiten eteläsavolaiseen työelämään. Ammattikorkeakoulututkinnon omaavat maahanmuuttajat olivat työllistyneet hyvin (67 %). Seuraavalla jaetulla sijalla tulivat ammatillisen ja tiedekorkeakoulututkinnon suorittaneet (45 %). Oppisopimuskoulutus ei tässä tutkimuksessa näyttänyt työllistävän maahanmuuttajia kovin hyvin. Tutkimuksessa suomen kielen osaamistasolla ja asumisajalla Suomessa oli selkeä korrelaatio työllistymiseen.

Suomessa ammatillisen, amk-

tai yo-tutkinnon suorittaneet ulkomaalaiset näyttivät olevan työssä lähes poikkeuksetta. Lähtömaassa sen sijaan suoritettu ulkomainen amk-tutkinto näyttäisi olevan kilpailukykyisin suomalaisiin tutkintoihin verrattuna ja työllistävän niitä maahanmuuttajia paremmin, joilla on pelkkä ulkomainen tutkinto taustalla. Samalla selvisi, että maahanmuuttajien kotouttamiskoulutusta (työvoimakoulutus ja omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista) on lisättävä, kehitettävä ja monipuolistettava. Tällä hetkellä maahanmuuttajien koulutuspolut ovat liian pitkiä kolmen vuoden kotouttamisaikaan nähden. Maahanmuuttajien voimavarat on saatava nopeammin eteläsavolaisten työmarkkinoiden käyttöön. Se edellyttää maahanmuuttajille suunnatun työvoimapoliittisen aikuis-koulutuksen monipuolistamista

Kuvio: Mitä kyselyyn osallistuneet maahanmuuttajat tekevät päätyönään – läpileikkaus

mm. oppimismetodien, yritys- ja yhdistyskoulutusten suhteen.

Neuvontaa ulkomailla suoritetuista tutkinnoista tarvitaan

Maahanmuuttajien opintojen rahoitusta ja opintoneuvontaa on tarpeen kehittää, tarvitaan myös tietoa ulkomaalaisten tutkintojen hyväksilukemisesta.

Maahanmuuttajat eivät olleet valmiita maksamaan suomen kielen koulutuksesta, mutta jos siitä jotain pitää kustantaa itse, niin vastaajien mielestä summan olisi ol-

tava sopiva opiskelijoiden kukkarolle. Kahden-kolmen vuoden mittaiset suomen kielen opinnot ovat maahanmuuttajien mielestä riittävä aika, jotta he pystyisivät siirtymään työelämään tai jatkamaan opiskeluaan.

Kotouttamisviranomaisilla riittää vielä työtä maahanmuuttajien opintojen rahoituskanavien neuvonnassa ja ulkomaalaisten tutkintojen hyväksyttämässä Opetushallituksen kautta, sillä vain alle puolet maahanmuuttajista tiesi näistä mahdollisuuksista tarpeeksi. Lisäksi maahanmuuttajat toivoivat enemmän koulutustarjontaa työ-

voimatoimistoilta Etelä-Savossa.

Yli 70 % vastanneista maahanmuuttajista ilmoitti pärjäävänsä viranomaisten kanssa asioidessaan suomen kielellä koulutus-ym. neuvonnassa. Joka neljäs kertoi tarvitsevansa tulkki- ja käännösapua. Eniten näitä palveluja viranomaisten kanssa asioidessa tarvittaisiin venäjäksi, dariksi ja burmaksi. Yleisesti maahanmuuttajat halusivat enemmän tietoa oikeuksista ja velvollisuuksista työelämässä, työsuojeluasioista ja ihmisten tasa-arvosta työelämässä.

Opaalimies Australian vieraineen

Siirtolaisuusinstituutin vierailijoita 28.3.2007: Australian opaalikaivoksissa työskennellyt Toivo Puharinen on palannut Suomeen. Kuvassa myös Helen ja Ruth McHugh Australiasta. Kuva: Jouni Korkiasaari.